

NAPLO

Előfizetési ár:
Egész évre 5 kor. | Egyes szám ára 4 fill.
Folyóiratokhoz 6 fillér.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor

Felolós szerkesztő:
DERÉKY ANTAL

Igazgató:
ERDÉSZ ZSIGMOND

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., DOHANY-UTCZA 88. SZ.
Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

Forradalmi láz Felfedezett bünbarlang

Előfizetési felhívás.

Az év utolsó negyedére, október elsejével kezdődő új előfizetést nyitunk, a lapunk homlokzatán látható régi feltételekkel.

A „NAPLO” ezután is hű marad régi irányához, mely az olvasó közönség támasztott igényeinek eddig is megfelelt. Harczosa és védelmezője lesz és marad a gazdaság, de különösen a főváros minden érdekeinek; minden hazai, társadalmi, ipari és kereskedelmi ügynek tárgyilagosa bator szószóla; az igazság hirdetője és a gazdaság üldözője; az irodalmi és művészi életnek figyelmes szemlélője, elfogulatlan, őszinte és igazságos bírálója; a heti eseményeknek élénk, hű krónikása és a közgazdaság terén felmerült kérdéseknek mindenben alapos értesítője. Miután most folyó regényünket

„Az Angyalföld titkai-”

mely az olvasó közönség körében általános nagy érdeklődést és feltűnést kelteit e hó végén befejezük, már a mai száunkban megkezdjük, Arczbasewnek a világhírű orosz írónak

„Forradalmi láz”

czimű rendkívül hatásos és izgató elbeszélések közlését, melyre előre is felhívjuk a közönség figyelmét. A „NAPLO” egyes számai, minden hétfőn a kora reggeli órákban, minden fővárosi tőzsdében és az összes vasúti állomásoknál kaphatók; az előfizetések pedig a kiadóhivatalban (Budapest, VII., Dohány-utca 88. szám alatt) eszközölhetők, a hová az előfizetési díjak is külföldre.

A „NAPLO” pontos szétküldéséért, úgy helyben mint vidéken a kiadóhivatal vállal szavatosságot.

Az olvasó közönség hazafias támogatását kéri:

A „Napló” kiadóhivatala.

Bukott királyság.

A kis Portugália ismét világraszóló, sőt véres események színhelye lett. Közel három éve, hogy Mánuel király apját, Don Karlost és bátyját a forradalmárok letölték s most újra kitört a hosszú idő óta lappangó forradalom. A lisszaboni királyi palotára kitzették a köztársasági lobogót, Mánuel király pedig a forradalmárok elől menekült Angliába.

Az a hallatlan erőszak, a melyet az ifju Mánuel király apja a népjogokon és az alkotmányon elkövetett, most hozza meg gyümölcsét. A kövér király ráfeküdt a szerencsétlen kis Portugáliára, folyton zsarolva pénzért s ezzel a dinasztia ellen fordította a különben is erős ellenzéket. Akkor, midőn a királyság a véres teit után visszaállította az alkotmányos életet és a fiatal tapasztalatlan Mánuel király került a trónra, azt lehetett hinni, hogy az udvar okult és respektálni fogja a nép akaratot. De nem úgy történt. A fiatal király alig helyezkedett el a trónon, új lángot kapott a gyűlölség a királyság ellen s a forradalom tovább lappangott, míg végre most kitört teljes vehemenciával sokkal véresebben és iszonyubban, mint várni lehetett volna.

A két év előtti királygyilkosságnak eredménye: hogy a Portugál királyság nincsen, hanem már csak történelmi emlék.

A Portugál királyság megszűnt, és immár egy köztársasággal több van Európában. Az ideiglenes kormány elnöke Braga Teofil lett, akinek a neve eddig nem szerepelt a nagy nyilvánosság előtt, míg Costa, a forradalmi párt lelke, szerényen a háttérben maradt. Pe-

dig ő volt az, aki, mint a combrai egyetem tanára, elsőnek hirdette hallgatói előtt a köztársasági eszmét, és ő volt az első köztársasági képviselő Portugáliában. A köztársaság proklamálása, sajnos, nem ment vérontás nélkül, mert a királyhoz a csapatok egy része hű maradt, sőt az oportói herceg az élükre is állt. Mindez azonban hiábavaló kísérlet volt és a főváros ma már teljesen meghódolt a köztársaságiaknak. A királyi család utban van Anglia felé, ahol nyugodalmas otthont lelhet, mást azonban ott hiába vár, mert éppen Anglia volt az első ország, amelyik kilátásba helyezte a portugál köztársaság elismerését. A lisszaboni rázkódtatás hullámai első sorban Spanyolországban érezhetők, a hol szintén erős a köztársasági eszme, és a spanyol kormány erélyes óvintézkedéseket tesz a védekezésre.

Iskolát a népnek!

Szívtéppő szomorúság az, amit közoktatási állapotaink körül tapasztalunk. Ujból felhangzik a szó: Elvész az én népem, mivelhogy tudomány nélkül való. Panasz panaszt ér. Nem elég az iskola! Ez hangzik mindenfelől az országból. Nem azok ajakáról, akiknek kötelessége a nép kultúrászükségletét kielégíteni, hanem a nép ajakáról.

Népiünk megérezte a kultura szelét. Vágya a szellemi táplálék után megnövekedett, de a tudás forrásaihoz nem fér hozzá. A tudás forrásai, az iskolák, tul vannak tömve. Egymás hátán nyúlszög a gyermekesereg. Nyolcvan, száz, százhusz gyermek egy osztályban. Lehet-e ott eredmény, lehet-e ott kultura-terjesztésről szó, lehet-e kielégíteni ott a népnek a legminimálisabb kultura utáni vágyát?

Lám, az urak, akik az iskola-ügyet intézik, akikre a nép műveltségének felkarolása is bízva van, segítenek a bajkon. Nekik nem tetszik, hogy gyermekeik a tulzsutolt és egészségtelen iskolákba jártanak. Ők kitalálták a módját annak, hogy gyermekeik megkapják azt, amire szükségük van. Ők gondoskodnak magániskolákról, ahol csak fizivel, huszával ülhetnek egymás mellett az uri gyerekek. Tessék csak az egyes városok-

ban körülnézni, mindjárt meglátják, hogy az előkelők, az ügyeket intézőinek fia-leányai micsoda iskolákba járnak. Akiknek derogál a rendes iskola, szívesen fizetik meg a drága tandíjat. Mi értjük őket. Ők a legjobbat akarják gyermekeiknek adni, ők meg akarják védeni szeretteik egészségét. Tehetik, mert módjuk van benne.

De vajon a szegény ember, a szegény iparos, a szegény kishivatalnok és munkás mit tegyen? Ő tán nem szereti ugy gyermekeit, mint a gazdagok? Ő tán nem akarja, hogy gyermeke a tudásból, a műveltségből annyit merítsen, amennyit csak lehet? Vadállatnak kellene lennie, ha ezt nem akarná.

Ami tehát jó a gazdagoknak, az jó a szegényeknek is. Mindenki a legjobbat akarja szerettei számára.

Hogy azonban micsoda állapotok uralkodnak iskoláink körül, azt már elmondottuk. Bűnös állapotok ezek, amelyeket sem a társadalom, sem az ország tovább egykedvűen nem nézhet.

Van-e fontosabb dolog, mint az, hogy lehetővé tegyük, hogy a nép gyermekei rendes iskolákba járthassanak, hogy ne állatok módjára, vak sötétségben nevelkedjenek? Sokaknak tán kedvük szerint van a mai állapot, — a nép lelki szegénysége sok mindenre felhasználható, — de megfordult az idők járása. A kulturát nem lehet kisajátítani, nem lehet kínai falakkal körülvenni és a nép elől elzárni. A nép, mely lassanként ledönti a mesterséges akadályokat, nemcsak testi táplálék után áhítozik, de lelke szomjúságát is ki akarja elégíteni. Ideig-óráig sikerül a népet a művelődésnek közös forrásaitól távol tartani, de minden jel azt mutatja, hogy az már csak rövid idő kérdése.

A tizenkettedik órában hangzik fel a kiáltó szó: adjatok műveltséget a népnek, tegyétek lehetővé azt, hogy az emberiség közkinccséből merithessen. Adjatok megfelelő iskolákat, sok-sok jó iskolát, mert ezekre épp úgy szükségünk van, mint a mindennapi kenyérre!

Az ingyenes népoktatásról szóló rendelet ez év szeptember 1-én lépett hatályba, a hivatalos lap most közölte az ide vonatkozó rendelkezéseket, melyek azonban csak ott valósíthatók meg, a hol régebb idő óta már iskolák vannak, de ahol nincsenek, ott pusztán írott malaszt marad...

Iskolákat kell adni a népnek, hogy az ingyenes oktatás minden kis községre is kiterjeszthesse áldását.

A Napló Mindenütt

Az utolsó felvonás.

Másfél esztendő mult el azóta, hogy az öreg Haverda Boldizsárné vére megpirosította a szegedi szőlők szomjas homokját és a bírók, az újságok meg az emberek még mindig foglalkoznak ennek a szerencsétlen tragédiának botrá-

nyokba burkolt hőseivel. A hősök, a szereplők a modern társadalmi dráma sablonos alakjai, ismét megjelennek a színpadon; János sir, Mariska domborít, Voitha pedig elegánsan ül és cinikusan mosolyog, mint egy Bernstein dráma szalonintrikusa.

Csak a közönségről nem lehet tudni, hogyan fogadja a harmadik és remélhetőleg utolsó felvonást. Megtapsolja-e a legtermékenyebb drámaíró, az Életet, vagy langyosan elmegy a tárgyaló teremből pikolózni. Mert, ha megbukik a Haverda-dráma című szomorú színjáték, elítélik a gyilkosokat, akkor legördül a függöny és becsukják a szereplőket, akik megbuktatták a darabot. Mert a szerző, meg kell vallani, mesésen megcsinálta. Ha azonban felmentik Jánosikat, akkor holt biztos, hogy elveszítik még egyszer a darabot, mert hát a közönségnek szórakoznia kell.

És a közönség szórakozik is. Hol földért az ábrázolja, hol ráncokba görbül. A jelenetektől függ. Például: a gyilkossági jelenetnél haragudott a gyilkosokra, az elfogási jelenetnél a rendőrségre, a látogatás jelenetnél az ügyészségre, a szabadkai tárgyalási jelenetnél az esküdtekre, az ünneplés jelenetnél az ügyvédekre, a kuriai megsemmisítő jelenetnél az újságírókra. De most, most kire fog haragudni. Azt hisszük, hogy magamagára, mert a közönség fujta föl az egészet és most már igazán csak ő következhetik.

A léhák országa.

Magyarországon ma nincs sem nemzeti, sem pedig társadalmi közszellem, nincs nemzeti öntudat, nincs meg a közönségnek, az egymáshoz való tartozásnak parányi érzete sem. Mindenki megy a maga útján, tülkekedve kicsinyes anyagi céljaiért. Ez a magyar közéletnek a képe. Az angol, a német, vagy bármelyik más nép ápolja nemzeti eszményeit s vállatvetve munkálja gazdasági, ipari, művészeti s közművelődési érdekeit, mert tudja, hogy az egyének érdekei az egész nemzet közös érdeke s az egyének boldogulása a nemzet boldogulása. Nálunk ennek semmi nyoma sincs, mert a mi országunk ma már a léhák országa. Mert csak nálunk szakadt meg, — úgy látszik — végképpen a kapocs, amely a nemzet tagjait közösségben tartaná. Nem ismerjük nemzetünk történelmét vagy legalább is nem értjük meg e történelem dicső tanulságait. A nemzeti öntudatot kivetettük magunkból, mint valami betegségét, amelytől meg kellett szabadulnunk. És e mindeneget átható öntudat nélkül szárnyaszegetten, előre törekvő akarat nélkül, lomhán és érzéketlenül gurulunk lefelé a lejtőn, amely a nemzeti jellegük-ből kivetkőzött népek sírjába vezet.

Felvilágosult, európai színvonalon álló népek szeretjük magunkat tartani, holott ha a közélet bármely pontjára tekintünk, párbajnál, szerencsejátéknál, léhaságnál és nagyhangú üres szólásoknál alig találunk egyebet. Az igazi munka ismeretlen, sőt lenézett dolog nálunk. A kereskedőt, iparost, a kérgestenyérű munkást lelkük mélyén ugyan hányan becsülik meg Magyarországon? Becsületes szellemi munkával ugyan hány évtized alatt lehet valamire vergődni nálunk? Az előítélet, a protekció, a svihátság amnyira tulteng, hogy ma már teljes lehetetlenség szolid, tisztességes munkával boldogulnia valakinek, ha csak nincs mellette protekciója.

Szellemi téren a svihátság még hatványozottabb mértékben mutatkozik, mint az anyagi munka terén. A szellemi munka szólhadosainak és szemfényvesztőinek valóságos tejjel-mézszelvény Kánaánja ez a szép hazánk. Hány szegény ember dohosodik meg mint napidias, irnok, ügyvédbojtár vagy könyvelő azok közül, akik komoly becsvágygyal, szorgalommal és tudással — de svihátság és protekció nélkül indultak neki az életnek, mialatt a felszinen elégedetten uszkál a nagyzó és nagy-

száju léhaság, mint felfúj hólgy a vizen.

Csupa külsőség és minél kevesebb tartalom, ez a magyar társadalom jellege most.

Ékes magyarság.

— A foggautiyu jobbra fordítandó. Ez a néhány szó, amit nagy keservesen itt leirtunk, talán zulukaffer, vagy valami más idegen nyelven van? — kérdezheti jogosan a nyájas olvasó. Pedig ez hát magyarul van, vagy legalább is magyarul kellene lenni. Osztrák gyárosok elárastották az országot kis automata szekrényekkel, melyek a fenti felirással adják tudtára a közönségnek, hogy a fogautyu jobbra fordítandó és ekkor — mint a szekrényekre van írva: „latkapes levelező lapot ad”. Ilyen szekrényeket láttunk több helyen, ami elvégre nem épen annak a hibájára, aki ott elhelyezte és nem is csak az osztrák gyárosé, aki a pénzünket zsebrevágja, de annyi fáradságot sem vesz magának, hogy legalább egy mondatot teljes magyarsággal fogalmaztasson meg, hanem a hiba főképp a balek magyaroké, akik mindent megfizetnek drága pénzen, ami Ausztriából jön, még ha a pénzért az ilyen slendriánsággal kigunyolja és a mi szép nyelvünket tönkre is silányítja a magyar pénzen hízó osztrák gyáros.

Kevés a férfi.

Tíz takaros, karton-rokolyás, jóképű kis leány állott Kaposváron a kihágási bíró előtt. Valamennyi Somogyacsára való. Hetekkel ezelőtt mentek Kaposvárra, hogy ott szolgálatba álljanak. Elmentek a cupringerhez, szerzett is nekik helyet — kinek jót, kinek rosszat — s egy hónap múlva már egyik se volt a helyén, mivelhogy nem is azért jöttek Kaposvárra, hogy dolgozzanak. A rendőrök vasárnap éjjel valamennyit helyenkül, tiltott csavargásban találták az utcákon. Így kerültek a rendőrségre.

Ugy állt a 10 jóképű, kartonrokolyás kislány a fogalmazó előtt glédában, mint a katonák szoktak az ezredes ur előtt. Félelem és szégyen nélkül. Pedig talán mindnyájan először álltak a törvény előtt.

— Miért csavargott éjjel az utcákon? — kérdezte szigorúan a fogalmazó az egyik fiatal, csinos arcú leányt.

— Mert nem volt helyem — mondta ez olyan természetesen, mintha az csakugyan természetes volna.

— Akkor miért nem megy vissza Somogyacsára a szülőihez?

— Nem azért gyűttünk be, kérem, hogy visszamenjünk, — szólt rá hirtelen a másik.

— Hány éves?

— Most leszek szüretkor 15.

— Még tizenöt éves sincs s máris romlott, — mondta feddő hangon a rendőrfogalmazó.

— Csak a lábom van megromolva, kérem, elestem, oszt' nagyon megütöttem.

— Igen, igen, azért romlott, mert el-esett... Miért jöttek be Acsárol? Be-csalta valaki magukat ide?

— Nem a, úgy hozott be ide bennün- ket a rendőr ur.

— Nem azt kérdezem, hanem hogy Kaposvárra nem úgy, csalta-e be va-laki?

— Nem kérem, nem csalt be senki. Magunktól gyűttünk be.

— És miért jöttek be?

A sorból kiszólt egy tömzsi termetű barna lány. Ő se lehet több 16 évesnél. — Megmondjuk, kérem szépen, őszin- tén. Azért, mert Acsán kevés a férfi, oszt' nem tudunk férjhez menni.

— Férjhez menni? Hiszen maguk még gyerekek!

— Régen volt az, kérem, mikor mi azok voltunk — mondta rá büszkén egy másik.

Csakugyan régen lehetett. Sok sárban, fertőben megfetrengettek azóta ezek a villanyfényben sítékerező, letört csápu kis pillangók, ezek a csunya kis lápvirágok.

A kihágási bíró gyorsan ítelt fölöttük: öt-öt napi fogház és toloncut — Somogy-acsára.

Egy hanggal sem tiltakoztak a bünte- tés ellen, egy arcizmus se rendült meg. Engedelmesen, szépen mentek le a rendőr után a — börtönbe. Tíz kis lány egy sorba... Ilyenek az erkölcsök most már a vidéken is...

Blum Lajos
Kőfaragó- és sírkészítő
Budapest, VIII., Köztemető-ut-4.
Magyar művészek által ter-
vezett művészi síremlékek
állandó kiállítás. Márvány,
gránit- és szecit
síremlékek
egyszerű és díszesebb kivitelben kapható.

Országos szédelgők.

Néhány hónappal ezelőtt egy fiatal álami tisztviselő került Aradra, elég fényes pozícióba, s mivel a boldogságból csak a nő hiányzott, eltökélte magában, hogy megházasodik. De nem akarta sem ismerőseit, sem barátait erre felhasználni, hanem szorgalmasan olvasta a fővárosi lapok apróhirdetéseit, s hogy-hogy nem, egy megfelelő ajánlatot talált. Ez pedig a következő volt:

Uram!

„Előkelő családból származó árva leány vagyok. Tizenkilenc éves, csinos, tisztességes. Meguntam az egyedüllétet s ezért férjhez akarok menni. Hozományom 56.000 korona, van azonkívül 6000 kor.-t megmegerő birtokom, mely ezen összegért bármely percben értékesíthető. Komoly ajánlatok lehetőleg teljes címmel „Jövő boldogság” jelígre e lap kiadóhivatalába küldendők. 1234

A tisztviselő levélapirt, tintát, tollat kerített s részletes információt adott magáról. A levélre néhány nap múlva meg is érkezett a válasz. Ezt azonban nem a nő, hanem a házasságközvetítő írta. Tudatta az illetővel, hogy a házasságot elősegítheti, mert több megfelelő hozomány és igényű, férjhez menni akaró urhölgy megbízását bírja és így a siker feltétlenül biztos, feltéve, ha a szándék komoly és határozott. Egyben választ várt arra nézve is, hogy milyen összegű hozományra reflektál s milyen koru és vallásu legyen az illető hölgy. Majd befejezésül ezeket írta: „Remélem, nem fog reám neheztelni, ha én előzetesen tudatom, hogy fáradozásaimért esküvő után 200 koronát kérek, mert hiába én sem dolgozom. Hogy pedig az ügy végleges elintézéséig ajánlott levelekkel levelezhessek, kérem fogom becses válaszához mellékelni 4 korona ára 10 filléres bélyeget, mely összegről annak idején a postai feladóvevényekkel elszámolok. Becses választát kérve, maradtam... stb.”

Az állami tisztviselő a kért összeget elküldte. Három nap múlva a házasságközvetítőtől ajánlott levél érkezett, melyben három, elég „harcedzett” női fénykép volt. Mind a háromnak meg volt írva a magyarázata. Ezek között a legérdekesebb az utolsó volt. A fénykép kissé elmosódott, a rajta ábrázolt hölgy lehetett vagy 40 éves. Erről a következő információ készült: „Ezen hölgy egy 25 éves gyermeknélküli özvegy aszszony, gyermeke nem is volt az első férjétől sem, aki most egy éve halt meg, hozományja 80.000 korona. Ha a három ajánlat közül bármelyik is megfelel igényeinek, úgy kérem az idemlékelt kötelezvényt aláírni és annak első pontja értelmében 10 koronát előzetes költsé- gem fedezésére beküldeni. Tessék ezen

kötelezvényt két tanuval aláírni, mert én itt nem akarok idegeneket beavatni a dologba, de úgy hiszem, ez felesleges is. Ha én mindezeket megkaptam, csakis akkor tudhatom a kiválasztott urhölgy címét és adhatok róla teljes információt. Akkor, ha Tekintetességed akarja, levélileg vagy személyesen felkeresheti. A bemutatást én eszközölöm. Ezek után hiszem, hogy ügyünk rövid idő alatt kedvező lebonyolítást nyerend.”

A nőülmi szándékozó tisztviselő viz-szakülde a fényképeket, egyben megírta, hogy neki az „U” jelzésű tetszik, — ez felelne meg legjobban igényeinek. A pénzt azonban nem küldte el mindjárt s a következő napon már irt is a házasságközvetítő, hivatkozva arra, hogy az illető urnőt sem hagyhatja bizonytalanságban és kéri az összeg beküldését. A tisztviselő rövidesen elküldte a pénzt. Ezután pedig hosszu hallgatás következett. Tíz-tizenöt levelet intézett a házasságközvetítőhöz, de az még a füle bojtját sem mozgatta, semmiféle választ nem adott. Ekkor belátta a tisztviselő, hogy becsapták, — igaz ugyan, hogy a dolog csupán néhány koronába került, — de elgondolta, hogy hányan kerülnek és kerültek így lépre, mert a házasságközvetítő néhány fillérje után 14 koronát kapott s nagy bölcsen úgy gondolkodott, hogy kód előttem, kód utánam, még a házatad se lassam...

A tisztviselő elmondotta ezeketán, hogy a dolgot nem fogja annyiban hagyni, hanem a házasságközvetítőt feljeleníti a budapesti rendőrségnek család címén, s a följelentéshez csatolni fogja a címére érkezett leveleket és a pénzről szóló feladó vevényét.

Az eszethez különösebb kommentárt nem fűzünk, csak azt jegyezzük meg, hogy üdvös volna, ha a rendőrség figyelme az ilyen országos szédelgőkre is kiterjedne és megmentené a könnyen hívó közönséget ezektől a modern zsarolktól.

TÖRLEY
TALISMAN
CASINO RÉSERVÉ

IRODALOM MŰVÉSZET

Pompázó lágy selyembe...

Pompázó lágy selyemben járok
Megbámul az utca népe,
Veszendő, büvös ideálok
Lázálma ha visszatérne:
Ledobnám e hivalgást én —
S lennék uira koldus szegény!

Veszendő, büvös ideálok,
Mikor még hittem bennetek!...
Tizenhat év!... Batist ruhátok
Rég elnyűtt már, rég elvessztét!
Selyemsuhogás mást beszél:
Haraszt közt fú az őszi szél!...

Elhervadt már a rét virága,
Az álmok bája: zord való...
Lombtalan, kopár a fák ága
S remény sugára is csaló!
Vágyak szárnya ütött, kopott:
Arany himpor nem csillan ott!

Tizenhat év! Én bohó akkor
Mi mindent hittem, vártam még!
Ó, batist ruhás, szép szűzi kor,
Bimbóakadás, derült ég...
Az édes büvös ideál:
Selyemkötéssel messze száll!

Gy. Czille Valéria.
(Fővárosi színházak.) A Vagisza-
házban szerdán került bemutatásra

LÓWY JÓZSEF Sirkőraktárában 10 K-tól feljebb romok kivételű sírkövek
Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában
Minden e szakmába
vágó munkák, teme-
tői javítások, vésé-
sek és aranyozások
juttatásos és lelki-
ismeretesen készü-
nek.

Fonson és Wicheler „Beulemans kisasszony házassága” című új vígjátéka, mely poetikus, finom helyzeteivel, kitűnően megrajzolt jellemeivel rendkívüli tetszést és zajos tapsokat aratott. A darab az úgynevezett „fehér” darabok közé tartozik, melyet sárdülő leánykák is bátran végig nézhetik pirolás nélkül. Varsányi Irén, Haraszthy Hermin, Csontos, Tihanyi, Vendrey és Szerémi játszották a főbb szerepeket a főlük megszokott nagy művészettel. — A Nemzeti Színházban pénteken mutatták be Farkas Pál „Ghiberti gróf” című 3 felvonásos történelmi színművét, melyet a telt ház nagy figyelemmel kísért és felvonások után a szereplőkkel együtt a szerzőt is többször a lámpák elé szólította. — A Magyar Színházban szombaton volt a Tolsztoj világhírű regényéből merített „Karenin Anna” című dráma bemutatója. A címszerepet Góthné Ella, partnerét Góth Sándor játszotta hatalmas drámai erővel. A többi szerepeket Kertész Mihály, Harmath Ilona, Mészáros Gizella juttatták érvényre sikerült alakításokkal. — A Várszínházban csütörtökön mutatkozott be Nádasy József soproni színtársulata a „Táncos huszárok” című operetben és bár Krecsányi után nehéz feladattal állott szemben, dicséretére válik, hogy az előadást úgy összejáték, mint kiállítás tekintetében olyan nívóra emelte, hogy a közönség tetszését és elismerését egy csapásra meghódította. A szereplők valamennyien feladatuk magaslatán állottak és tehetségük legjavát vitték a küzdelemben. Fekete Andor karnagy érdeme, hogy a karok és a zenekar kifogástalanul működtek.

Színészet Kassán. Komjáthy János kitért színtársulataival, mely Brassóban töltötte a nyarat, október 1-én nyitotta meg Kassán a téli évadot az „Obsitos” bemutatójával, melyet a közönség zajos tapsokkal fogadott. A szereplők közül különösen Bodroghy Lina, Hornyai Janka, Ujváry Lajos és Hevessi Mariska részesültek kitüntető ovációkban.

Lányi Géza síremléke. A Gyöngyösi Irodalmi Társaság november elsején avatja föl nagy ünnepek között Lányi Gézának, az országos nevű dalköltőnek, Blaha Lujza egykori kedvelt cimbalmosának az ungvári temetőben emelt művészi síremlékét. A társaság a sírköveváltásra Blaha Lujzán kívül meghívta Pósa Lajost is, néhai Lányi Géza legjobb barátját, kinek verseire az elhunyt dalköltő nem egy gyönyörű nótát szerzett. Az avatáson Papp János, az ungvári agyagipariskola igazgatója tart emlékbeszédet és Vidor Marci elszavalja Lányi Géza c. költeményét. A sírnál Lányi Gyula primás vezetésével az összes ungvári zenekarok el fogják játszani Lányi Géza legszebb nótáit.

Kétszázadik előadás. Az Uránia m. tudományos színház igazgatósága legnagyobb sikerű és legtöbbször színre kerülő darabjának, Strausz Adolfnak, az Orosz-japán háború című darabja kétszázadik jubileumi előadását mára, hétfőre tűzte ki. A tudományos színház történetében páratlanul áll az egész világ történetében az a siker, melyet Strausz Adolf darabja aratott s amely ma is egyike a színház legelső, legtöbb közönséget vonzó darabjainak. A színház nagy fényvel üli meg a darab páratlan ritka jubileumát.

Színészet Aradon. Az aradi színházban, Szendrey Mihály igazgatása alatt, az idei szezonban a múlt héten volt az első operai előadás, mely alkalommal a „Parasztbecsület” került színre nagy tetszéssel. A társulat új tenoristája Cseh Ferenc ezuttal lépett fel először nagyobb szerepben és szép hangjával, erős drámai játékkal egy csapásra meghódította a közönséget. Ladiszlav, Wlassák Vilma, Zalay és H. Fekete Aranka, a közönség régi kedvencei, szintén zajos tapsokat arattak. Az opera előtt „A két öreg” című bájos egyfelvonásos került színre, melyben H. Harmath Józsa, Benkőné, Várnai és Dolly játszották a főszerepeket a közönség teljes meglegedésére.

FORRADALMI LÁZ.

(Arzúbaschew regénye.)

1.

Szép tavaszi napon történt. Pasa Afanasjew, az egyetemi hallgató, akit betegsége miatt a vizsga alól felmentettek és Liza Tsumakowa, a gimnázistáné egy nyírfavesszőből font kerítésnél állottak, mely a két kertet egymástól elválasztotta. Liza vállával a kerítéshez támaszkodva hallgatta Pasa szavait, miközben majd a kezében tartott könyvre, majd világosszürke ruhájának fodrára tekintgetett, szemében azzal a gyermeket komoly kifejezéssel, mely az élet fontos eseményeinél mindig jelentkezett nála. Pasa Afanasjew, a tulsó oldalon, mellette a kerítéshez támaszkodott, mert a lábait nem bírta és nehezebbre esett az állás, és lassu, szakgatott mondatokban így szólt:

— Ha magát el nem eresztik, akkor kitörünk! Ne féljen, nem pusztulunk el... Majd csak akad valami, amiből megélünk! Keresek magának tanítványokat, másolni valót... szóval majd csak megélünk! Eleinte nehéz lesz ugyan... de se baj! A nyomoruságnak is megvan a saját ingere! Mért penészednék itt, mikor odakint olyan szép, mozgalmas az élet! A munkából a gyűlésre, a gyűlésből a színházba, vagy a könyvtárba megyünk! Az az igazi szabad és pezsgő élet... míg itt?... Ha elgondolom, hogy husz évet töltöttem ebben az átkozott fészekben, akkor előnt az epe! — És hogy szavainak nagyobb súlyt adjon, kitépett a kerítésből egy rothadt, száraz ágat és dühösen a fiába dobta.

A távolból, a zöldelő fák és bokrok mögül hirtelen felhangzott Waszilisza harsány hangja:

— Kis-asszony!... Jöjjön ebédelni! Hahó!

— Megyek már — kiáltott vissza Liza — azután Pasa felé fordult és mély, tömör hangján így szólott hozzá: Lehet, hogy akadályokat gördítenek elém, nem akarnak majd engedni, de én azért mégis csak magával megyek! — És rövid szünet után komolyan folytatta: Elhatároztam, hát megyek!

Pasa Afanasjew örömeiben nagyot csattintott az ujjával.

— Lásd, ezt szeretem! Maga okos leány, Lizácska! — kiáltotta örömtől remegő hangján. — Majd meglátja, hogy nem bánja meg határozatát! Ezek itt... mit törődik velük? Előbb majd boszankodnak, de azután megnyugodnak majd! Magára ott kiinn szép élet vár és ha úgy akarja, együtt gyönyörködhetünk ott majd az életben! Dolgozunk, a míg az erőnk bírja... Mozgalmas idők járnak... Szükség van a munkás emberekre és mi majd megtaláljuk ott a megfelelő munkakörülményt, ha a tett embereikhez csatlakozunk! Hiszen még azt se tudjuk, milyen boldogság az, ha az élet kemény harcait kell megvívni... ha előre kell történni és megérezzük, hogy mellettünk és velünk éppen olyan munkás, bátor emberek haladnak és törtétnék a közös cél felé...

Pasa ököre szorította markát és büszkén hátravágta hosszú sörényes fejét. A napfény az arcába süttöt és sötét szemét a gyönyörtől és tettvágytól szikrákat szórtak, de azért betegségének halványasága és erőtlensége is viszatükröződött az arcán. Liza bizalommal és gyöngédséggel tekintett rá és Pasa szenvedélyesen folytatta:

— Mikor olvasom, hogy az emberek mennyit küzdenek a boldogságért, szinte kedvem volna velük rohanni az élet-halál harcába! De azt itt csak a könyvekből tudjuk meg, a tea-asztalnál, hogy messze tőlünk más világ van, mint itt ebben a szűk tyukketrecben.

Liza nagyot sóhajtott, miközben dus hajfonatán babrálgatott.

— Tehát megegyeztünk? — kérdezte Pasa tréfás ünnepélyességgel és átnyújtotta kezét a kerítésen.

Liza mosolyogva tekintett a férfi kedves, őszinte arcába, azután a kezét nyújtotta felé, azt a puha bársony kezecskét, mely idéségével szinte önként kínálkozott a csókra és amelyet Pasa

erőteljesen megszorított, miközben szeméi hirtelen megteltek könnyekkel.

— Maga... maga édes, kedves, kis Lizácska! — így sóhajtott mély, érzéseteljes hangjával.

— Kis-asszony, jöjjön már! — kiáltotta most már egész közelről Waszilisza, a szobaleány.

Liza bucsut intett és gyorsan eliramodott a homokösvényen.

— Igaz ni — Liza! — kiáltotta utána Pasa, mire a leány hirtelen megállt és visszafordult.

— Elfelejtettem mondani, hogy utitársnője is lesz: Dora Barsawszkaja... szintén az egyetemre készül... eddig Paltawaban tanult a gimnáziumban...

— Egy zsidóleány? — kérdezte Liza a távolból.

— Igen... helyesebben: zsidónő! — mondta Pasa némi nehezteléssel. — Is-tenem, nem szégyenli magát Liza? Én azt hittem, maga tul van már a vallási előítéleteken...

Liza komolyan, nyugodtan nézett rá. — Nem azért mondtam... csak éppen hogy...

— Ha megengedi, ma bemutatom a boulevardon — jó lesz? Nagyon okos, kedves és jószívű leány...

— Helyes! Ha maga akarja, nem bánom, szívesen megismerkedem vele! — mondta Liza és még egyszer bucsut intve, könnyedén ellillant és csakhamar eltűnt a kert sűrű bokrai között...

(Folyt. köv.)

HIREK A hétről.

Uj regényünk. Lapunk mai számában megkezdjük Arzúbaschew, világhírű orosz írónak „Forradalmi láz” című érdekesítő, mozgalmas regényének közlését, melyet ezuttal a legmelegebben ajánlunk az olvasó közönség szíves érdeklődésébe, mert szerzője fényes írói tulajdonainak minden előnyét megragyoztatta benne. Nemcsak a jelenkor szociális eseményeit vonultatja fel markáns, erőteljes vonásokkal az olvasó szeméi előtt, de mesterileg uralkodik mindvégig érdekesítő, nagyszerűen mozgalmas tárgya fölött; a jellemeket és eseményeket mesterileg megrajzolja és az első betűtől az utolsóig lekötő lankadatlanul az olvasó figyelmét. Igazi örömeinkre szolgál, hogy közlésével olvasóinknak nem mindennapi élvezetet szerezhetünk.

Felfedezett bünbarlang.

Nagyon sok borsot tört már egyszerűen a kassai rendőrség orra alá Buchner Mária, aki a leggaládabb mesterleg megrajzolja és az első betűtől az utolsóig lekötő lankadatlanul az olvasó figyelmét. Igazi örömeinkre szolgál, hogy közlésével olvasóinknak nem mindennapi élvezetet szerezhetünk.

utca 5. számú házában gyakran tart leányokat, akiket titokban dugdos a világ elől és csak teljesen megbízható vendégek előtt nyitja meg a bünös lakás ajtaját.

Nagy rendőri asszisztenciával indult meg a büntanya leleplezése. Erre a körültekintésre annál is inkább szükség volt, mert Bucherné már fogott pisztolyt és bicskát a rendőrökre. A ház előtt eloltották a lámpákat és a sötétben fogták körül a házat, ahonnan hamarosan kilépett egy sötét ruhás ember, akiről kiderült, hogy rendes vendég Bucherné házában. Azt is bevallotta a késői látogató, hogy bizony ott leányok szoktak lenni és ezuttal is van egy csinos, szőke leány a házában. A rendőrök erre kopogni kezdtek, de mivel nem nyitottak kaput, sőt Bucherné a sértések egész árját zudította a rendőrökre, ezek a törvény nevében erőszakkal nyitották föl az ajtót és bementek a lakásba. Odabent megtalálták a rendőrök a szép szőke leányt. A fiatal, elcsábított leányt Bucherné cselédként jelentette be, de a világról sem kellett neki dolgozni, sőt egész nap vidáman enyehetett az oda nagy számmal járó urakkal, hogy aztán azok kegyes ajándékaiból kaphassa meg a maga részét. A leány maga is, de több tanu is rávallott a bünös Buchernéra, aki ellen leánykerítés büntette miatt indult meg a bünvádi eljárás.

Közgazdaság.

A Központi Kereskedelmi és Iparbank gőzmalma. A Központi Kereskedelmi és Iparbank Részvénytársaság nemrégiben részvénytársasággá alakította a „Soroksári gőzmalom Ledofszky Géza” céget. A társaság alaptőkéje 400.000 koronában állapított meg. Az igazgatóságban helyet foglal dr. Dobay Aurél, a bank vezérigazgatója és Fuchs Aurél helyettes igazgató. Ezen kívül Kohári Andor és Ledofszky Géza.

A Magyar Agrár- és Járadékbank Részvénytársaság és a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank között néhány nap óta tárgyalások folynak oly irányban, hogy ezen két intézet között a helyi érdekű vasutizlet terén folytatott működésükre vonatkozólag érdekközösség létesíttessék. Ezt az üzletágot egy a Kereskedelmi Bank az általa affilált Magyar Helyi Érdektű Vasutak r.-t. útján, valamint az Agrárbank mindig különös nagy gondozásban részesítették. A tárgyalások tovább folynak és előreláthatólag megegyezésre fognak jutni.

Biztosító igazgatók tanácskozása. Nagy tanácskozások folynak most a tátrafüredi Grand Hotelben. A magyar, osztrák s részben a német biztosító intézeti igazgatók konferálnak ott a biztosítás különböző dolgairól. A tárgyalások előreláthatólag egy héti fognak tartani.

Segédszerkesztő: Mezey László.

Kiadja: A „NAPLO” UJSÁGVÁLLALATA.

Nyilt-tér.

Kistájgerozás.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület tulajdonát képező Baross-téri házából 8 évi pontos lakbérfizetés daczára minden ok s megkérdéze sem nélkül 650 koronával kistájgeroltattam. Fogműtermemet már Baross-tér 18. szám alá helyeztem át, hol kérem engem szükség esetén felkeresni sziveskedjék.

Tisztelettel

Guttermuth János

Baross-tér 18. (a keleti pálya udvar közelében). Telefon: 159—63

Legelőkelőbb szórakozóhelyek

Ostende kávéház
 Rákóczi-ut 20. sz.
 Hétfőn f. hó 9-én este 9 órakor
 vörös Misi klasszikus zenekarával
Olasz estély
 Műsor a helyszínén!

Keleti kávéház
 Baross-tér 14. (a keleti pályaudvarral szemben). Helyiségének megnagyobbítása és teljesen új berendezése elkészült.
Esténként Balogh Károly
 hírneves zenekara muzsikál.

MIKSZÁTH KÁVÉHÁZ
 (Baross-utca és József-körút sarok) teljesen újonnan átalakítva.

Esténként
Veszprémi Kiss Jancsi
 országos hírű kiváló cigányprimás, a Józsefvárosiak kedvence, teljes zenekarával hangversenyez

Az összes küll- és belső lapok. Figyelmes kiszolgálás.
 Teljes tisztelt.
Kanczler Gyula és Tsa.
 tulajdonosok.

MÁTYÁS KIRÁLY KÁVÉHÁZ
 Rákóczi-ut 19.
 Esténként személyes vezetésével a hírneves
Sovánka Nándor
 teljes zenekarával hangversenyez.

! Budapest éjjel !
 Látványossága
 a **GENUA kávéház**
 VII., Dob-u. 65. Erzsébet-körút sarok.
Egész éjjel nyitva.
 esténként Komáromi Bertók Jóska teljes zenekarával hangversenyez.

? Hol találkozunk ?
 Színészek, írók és művészek találkozó helye:
Gläser 'METEOR' kávéháza
 BUDAPEST, Erzsébet-körút 6. szám,
 ahol az összes hazai és külföldi hírlapok olvashatók és mindenféle kávéházi italok a legméltányosabb árban szívatnak.

Színház kávéház
 VII. ker. Aréna-ut 58. szám.
 újonnan át-
 alakítva
 f. hó 9-én megnyit.
 Esténként
 székelyfővári **KUPI JÓZSI**
 teljes zenekarával hangversenyez.
 Tisztelettel
Arvay Otto Ede kávé.

Paál János
ARÉNA NAGY VENDÉGLOJE.
 VII., Aréna-ut 58. szám.
 (a városligeti színházzal szemben.)
 Izletes, olcsó magyar és francia konyha. — Balatonmelléki borok — Színház után friss vacsora — Társaságok részére külön termek.
 Szíves pártfogást kér a tulajdonos.

Emke kávéház
 Esténként
Farkas Pál
 muzsikál.

Fogorvosi intézet.
FOGAK
 szájpádás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától felfelé,
10 évi jótállással.
 Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémia kiállításán kitüntetett fogak ragasztása különösen használható, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedül speciális készítője

Schätz Jenő
 technikai főnök.
 Budapest, VII., Wesselényi-u. 60., I. 4. sz.
 Rendelés egész napon át este 8 óráig. — Vasár- és ünnepnapokon is. — Szakorosi rendelés fog- és szájbeteg részére.
 Fogtömések a legbiztonságosabb kezeléssel. Speciális fájdalomcsillapító fogműtések. Régi rossz fogorvosok átalakítása megvárható. Vidékiek 12 óra alatt ki-elgittetnek. Méréselt árak.

Zálogozédelak a t
 brilliánsokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platínát legmagasabb árban veszek. Bull-
 ánsokért többet fizetek, mint amennyiért. Újonnan vették Schiller Izidor, Sip-utca 8.

CZIMBALMOKAT

a legújabb szabadalmazott rendszer szerint legjobbat készít (részletfizetésre is) a czimbalmokészítés elismert első szakértője

Habits Antal
 hangszerkészítő mester.
BUDAPEST,
 Erzsébet-körút 42. szám.

Háztulajdonosok és lakók figyelmébe.
 Lakásának poloska és moly elleni karbantartásait helyiségenként ötven fillér havi díjért elvállalja

STANDARD
 féreg elleni karbantartó társaság.
 IV. Kossuth Lajos-utca 14-16.
 Telefon 66 63.

Szent-Lukácsfürdő gyógyfürdő, BUDA.
 A Szent-Lukácsfürdő átmeneti évadát igen élénk. Az egészségügyi vendégekkel felülmúlta a következőket: Louis Burge maganzo, Birmingham, Marco Davos London, Ludwig Weber Kassel, Zabze, dr. Viktor Babes és fia orvos Bukarest, Julius A. társaság a dózis Pro-szité, Milva Lib-rach ne grad, William Clark New York, Elias andau Lemberg, S. elmbing Jarosne és leana D. ezda, dr. Creslav Vagorek, von G. v. bow, Ludwig Du-bensky főhadnagy, onsbure, Vittorio Waser és neje k. t. d. donos G. nov., Ciprian Roma, és leana Bukarest, Maria Brkita mel rad, Mikó P. ter főlebitokos Hári-ádnemé, dr. Bolo h. mos orvos H. viz, Jakab Rezső kir. t. u. i. biro Marosvára hely, Moszáros Lázlo uran igazgató, ars, Gomerly Laszlo és öccse m. önk. Me. ötel sd és még számos külföldi és magyarországi előkelő vend. A től be-
 rendezés k a f. hon talan idői-ában nagy előny nyu anak a f. d. ókna használatá-
Szent-Lukácsfürdő igazgatósága, Buda.
 Kristály forrásásványviz étványat javít, evomorrantást megakadályoz.

FOGAK
 szájpádás nélkül, rágásra azonnal használható, 4 koronától. Gyökereitavoll-
 tes teljesen felesleges. Aranyhidak és koronák 10 évi irásbeli jótállással 24 óra alatt, vidékieknek 12 óra alatt készíttetnek, foghúzás teljesen ingyenes, tartós tömések 3 koronától. Hári, használhatatlan fogorvosok és fogakat 24 óra alatt használhatóvá alakítok. Méréselt árak! Részletfizetésre is. Rendelés egész nap, Vasárnap és ünnepnap is.

Dr. HEGEDŰS JAKAB
 VII. ker. Erzsébet-körút 44. szám, földszin.
 Szpecialista minden fog- és szájbetegségben.
 Kérem a pontos címre ügyelni.

PAP, PAP, PAP.
 Gichner János
 ágymű, róz-, és vasbutorgyár-
 ros, szőnyeg, függöny, poltrák,
 torné stb. nagy választékban.
BUDAPEST,
 Erzsébet-körút 20.
GYÁR:
 Kertész-utca 7. és 9. sz.
 Árjegyzéket barkinnek ingyen és bérmentve küldök.
 Még nem felelt árut kisorsélem vagy a pénzt visszazandom.

CEYLON kávéházban
 Rottenbiller-
 utca 10. sz.
 híres cigányprimás zenekarával hangversenyez.
Márkus Péter
 Ceylon vacsora!
 Kitűnő italok!
 Hajós Lipót és Társa.
 Volt nagymatrosi „Korona Szálloda” bérője
 orosz főherceg által kintüntetett

Nem kell többé kávét főzni, sem cukrot venni!

WILLAX KÁVÉKOCSKA
 forró vízben vagy tejben feloldva, azonnal teljesen kész, zamatos és kiválóan jóízű fekete-vagy tejeskávét nyújt.

GARABJA 4 FILLÉR. MINDENÜTT KAPHATÓ.

WILLAX KÁVÉ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPEST.
 QUARTÉLEP IRODA: VI. VACZI-UT 167-169. TELEFON 177-61

Nem érdemes rongyosan járni!
FLEISCHMANN J. férfi-szabó mester
BUDAPEST, Thököly-út 20. szám I. em. Vidékieknek mintát bérmentve küldök.
 Ha 12 forintért rendelhetek divatos öltönyt, felöltőt vagy téli kabátot finom gvapjuszövetből mérték után.

Nyomatott a „Globus” műintézet és kiadványtársaság körforgógépein, Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.